

- Endringer i rentebegrensningsregelen –
- *Særlig om foreslåtte unntak*

Veileder:
Eivind Furuseth

Studieretning:
MSc Business – Law Tax and Accounting

Innholdsfortegnelse

Introduksjon	2
Bakgrunn	3
Gjeldende rett	4
Foreslåtte endringer	5
Problemstilling	7
Datainnsamling og dataanalyse	8
Ligningsdata fra Skatteetaten	8
Intervju med eksperter	9
Progresjon	10
Referanseliste	11

Introduksjon

Rentebegrensningsregelen (RBR) ble valgt som tema for min masteravhandling, grunnet min store interesse for skatteregler. Rentebegrensningsregelen ble først introdusert i 2013 og anses fremdeles å være svært fersk. Siden første implementering i 2014 har regelen vært gjenstand for endring flere ganger. Endringene foreslått av Finansdepartementet i 2017 er dog de mest omfattende endringene siden regelens introduksjon. Forslaget fremmet av departementet mottok sterke reaksjoner i form av høringsbrev fra selskaper og interesseorganisasjoner som påstod at forslaget om å utvide RBR til å omfatte eksterne rentekostnader vil ha negative konsekvenser for næringslivet, og at de foreslåtte unntaksreglene er lite anvendelige. Finansdepartementet har på bakgrunn av tilbakemeldingene valgt å revurdere foreslåtte endringer og utsatt endelig implementering til 2019. Da de foreslåtte unntakene til RBR har blitt anklaget for å være for kompliserte, mener jeg det er interessant å undersøke hva de foreslåtte endringene faktisk innebærer. Jeg ønsker i tillegg å studere mulige tilpasninger til de nye reglene og sammenligne dem med tilsvarende regler i andre OECD land.

Ligningsdataen i min besittelse som skal legges til grunn for alle kvantitative analyser er fra år 2014 og 2015. En mulig svakhet ved min oppgave, er at dataen fra 2014 og 2015 kan anses å være gammel, men jeg mener dette er uten betydning da dataen er god nok for utførelse av tiltenkte analyser.

Bakgrunn

Gjennom dagens globalisering knyttes vi stadig nærmere gjennom fri bevegelse av kapital, goder, tjenester og arbeidskraft. Samtidig som globalisering gjør hverdagen enklere, er det viktig for land i dag å beskytte seg imot de negative konsekvenser av økende globalisering. Noen negative konsekvenser av globalisering inkluderer overføring av arbeidsplasser til andre land, økende gjensidig avhengighet mellom land som gir negativ dominoeffekt ved kollaps (blant annet under finanskrisen i 2008), og raskere bruk av begrensede ressurser. Den negative konsekvensen av økende globalisering som jeg skal studere i min oppgave er relatert til skatterett.

Høy kapitalmobilitet og økende globalisering av store selskaper har økt overføring av profitt mellom ulike skattejurisdiksjoner¹. Et multinasjonalt selskap vil ha insentiver til å plassere mye av selskapets gjeld (dermed rentekostnader) i et land med en relativt høy skattesats – for å motta skattefradrag på sine rentekostnader. Korresponderende renteinntekt kan flyttes til et datterselskap i et land der skattesatsen er relativt lav eller til og med null. Det som skjer når et selskap gjør dette er a) siden rentekostnader er fradragsberettiget, reduserer selskapet sin bunnlinje, og betaler dermed mindre skatt i et land som Norge der selskapsskatten er høy b) korresponderende renteinntekter vil i beste scenario ikke skattlegges i et lavskattland. Symmetrieffekten i norske skatteregler gjør at en skattefordel for et selskap veies opp mot en skatteulempe hos et annet selskap i samme konsern. Ved opptak av intern gjeld vil symmetrieffekten tilsi at når et selskap får skattefradrag på sine rentekostnader, vil tilsvarende renteinntekt hos mottaker skattlegges. Det er denne symmetrien som utfordres gjennom skatteplanleggingen nevnt over, ved at en misbruker skattesatsforskjeller mellom ulike land for å redusere total skattebelastning for eget selskap.

¹ Høringsnotat 2013

For å hindre misbruk av gjeld til overskuddsflytning mellom skattejurisdiksjoner utviklet regjeringen en regel for å begrense rentefradrag, regelen er kjent som rentebegrensingsregelen (RBR).

Gjeldende rett

Rentebegrensingsregelen som har som formål å begrense fradrag for rentekostnader i interessefellesskap, ble implementert for første gang i 2014 i skatteloven jf. §6-41. Regelen er utformet slik at den begrenser fradragsretten til en bestemt fradragsramme, som per dags dato er satt til 25% av EBITDA. Denne rammen har vært gjenstand til endring flere ganger, og har blant annet blitt endret fra 25% av EBITDA til 30%, og tilbake til 25% igjen med umiddelbar virkning i 2017. Regelen kommer kun til anvendelse når rentekostnader overstiger 5 millioner norske kroner og begrenser kun fradragsretten for interne rentekostnader, med det menes rentekostnader tilknyttet gjeld til ens nærstående. Definisjonen av nærstående er et direkte eller indirekte eierskap på minst 50%.

Per dags dato er eksterne rentekostnader fradragsberettiget og omfattes ikke av rentebegrensingsregelen. Disse vil likevel fylle opp fradragsrammen først, slik at de kan ta fra plassen til interne rentekostnader, og dermed indirekte påvirke fradragsretten for interne rentekostnader. Et eksempel for å illustrere dette nærmere er presentert:

Tall i MNOK

Alminnelig inntekt (inkl. avskrivninger)	220
(+) Netto rentekostnader	180
= EBITDA	400
Fradragsramme 25% av EBITDA	100
(-) Eksterne rentekostnader	90
= Maks tillatt fradragsrett interne rentekostnader	10
Mistet fradragsrett (90-10)	80

La oss anta at netto rentekostnader i eksemplet over på MNOK 180 utgjør MNOK 90 i interne rentekostnader og MNOK 90 i eksterne rentekostnader. Vi ser at selv om eksterne kostnader i seg selv ikke er gjenstand for avskjæring, vil de «fylle opp» fradragsrammen på MNOK 100 først, hvilket kun gir en gjenstående fradragsramme for interne rentekostnader på MNOK 10. I tilfellet over vil selskapet dermed ikke få skattefradrag for de resterende MNOK 80 av sine interne rentekostnader.

Foreslåtte endringer

Finansdepartementet sendte i april på høring et forslag om endringer i reglene om begrensning av rentefradraget for selskap². I følge Finansdepartementet vil deres forslag redusere insentivene flernasjonale konsern har til å flytte overskudd ut av Norge for å redusere total skattebelastning.

I høringsnotatet utstedt av Finansdepartementet foreslås det for selskaper i konsern at fradrag også bør begrenses for eksterne rentekostnader. Terskelbeløpet foreslås endret til 10 millioner, fra nåværende 5 millioner. Departementet innser at utvidelsen av regelens anvendelsesområde kan påvirke ordinære låneforhold negativt. For å skjerme disse er det foreslått en todelt unntaksregel:

- 1) Skattyter kan kreve fullstendig rentefradrag for både interne og eksterne rentekostnader hvis det kan begrunnes at egenkapitalandelen i den delen av selskapet som er skattepliktig her i landet ikke er lavere enn egenkapitalandelen i konsernet globalt.

Eller

- 2) Et konsern med flere skattepliktige selskapsenheter i Norge kan få fullt fradrag hvis egenkapitalandelen for de norske selskapsenhetene samlet ikke er mindre enn egenkapitalandelen i konsernet globalt. For helnorske

² Høring 2017, sammendrag

konsern vil egenkapitalandelen i norske selskapsenheter samlet alltid være lik egenkapitalandelen globalt/nasjonalt (alle enhetene i Norge utgjør hele konsernet). Hvilket kan bety at norske konsern alltid vil få fullt fradrag for både sine eksterne og interne rentekostnader, da de alltid vil kunne anvende unntaksregel 2.

Et unntak til unntakene over er at renter på gjeld til nærstående *utenfor* konsernet fremdeles vil være gjenstand for avskjæring. Dermed selv om et helnorsk konsern får fradrag for alle eksterne og interne rentekostnader innad i konsernet, kan de miste fradragsretten for renter på gjeld til nærstående utenfor konsernet.

Kort oppsummert er hovedelementene i finansdepartementets forslag til endringer: 1) Eksterne rentekostnader vil også være gjenstand til avskjæring. Det vil si renter på gjeld til ekstern kreditor som f.eks. en bank 2) Komplisert todelt unntak til RBR for å forhindre at ordinære låneforhold rammes 3) Økning av terskel fra 5 millioner til 10 millioner kroner.

Jeg ønsker å studere alle hovedforslagene nærmere, selv om endringen som er mest interessant å studere for en masteravhandling etter min mening er de kompliserte unntakene. Når det gjelder den foreslåtte endringen om å inkludere eksterne rentekostnader, kan det være interessant å teste for mitt datasett hvilke bransjer som er mest utsatte, hvor stor andel av hver av gruppene (helnorske og multinasjonale konsern) til sammenligning vil omfattes av regelen. Økning av terskelen vil avdekke hvor stor andel av datasettet som rammes nå kontra før – logisk at færre små selskaper rammes. Når det gjelder de foreslåtte unntakene mener jeg det viktigste vil være å klargjøre hvordan de vil kunne anvendes ved hjelp av fiktive eksempler.

Problemstilling

Siden rentebegrensningsregelens introduksjon er det gjort noe forskning på temaet. Det er skrevet noen masteravhandlinger om regelen, både med juridisk og økonomisk vinkling. Noe forskning har sett på forholdet mellom §6-42 og §13-1 (CEL Jørgensen 2017), mens andre har studert hvordan spesifikke multinasjonale konsern vil påvirkes av regelen (Solem og Stemsrud 2015). Når det gjelder tilpasninger til regelen viser forskning at norske selskaper viste statistisk signifikant reduksjon i total og intern gjeldsandel som følge av innføringen av rentebegrensningsregelen i 2014 (Skjæveland B., Viung E.J. 2016). De nyeste forslag til endringer i RBR ble presentert av Finansdepartementet høsten 2017, det er dermed forsket lite på hva de foreslåtte endringene faktisk innebærer.

Basert på tidligere forskning og identifiserte hull i litteraturen har jeg valgt å ordlegge problemstillingen min slik:

«Endringer i rentebegrensningsregelen – særlig om foreslåtte unntak»

Her ønsker jeg å nærmere studere hva endringene innebærer, først og fremst hva skiller ny og gammel regel og hvilke virkninger kan vi forvente av de foreslåtte endringene. Rentebegrensningsregelen er kjent for sin kompleksitet, spesielt unntakene har blitt anklaget for å være for avanserte. Min **hovedprioritet** vil derfor være å illustrere unntakene nærmere ved hjelp av fiktive eksempler, og avdekke deres anvendelighet. Deretter ønsker jeg å utføre noen statistiske analyser for utvalget i datasettet mitt, for å sammenligne effektene av nye kontra gamle regler. Jeg ønsker også å undersøke hvilke mulige tilpasningsmuligheter multinasjonale selskaper har overfor dagens foreslåtte endringer. Avslutningsvis ønsker jeg å sammenligne det norske forslaget med regler implementert i andre OECD land. Norsk RBR kan f.eks. sammenlignes med fradragsbegrensningsregelen implementert av Tyskland. Et mulig alternativ er blant annet utførelse av en case-analyse, der man for et multinasjonalt konsern sammenligner virkninger av norsk vs. tysk rentefradragsbegrensningsregel. Ideen

er å plukke ut ett eller flere tilfeldige multinasjonale konsern fra datasettet, for case-analysen. Interessante spørsmål her kan være hvilken regel som er strengere, og hvilke av reglene som treffer etter sin hensikt om å ramme selskaper som bedriver skatteplanlegging gjennom strategisk plassering av gjeld.

Datainnsamling og dataanalyse

Forskningsmetode inndeles i kvantitativ og kvalitativ metode. I hovedsak vil oppgaven min bygge på kvantitativ analyse av datasettet, i forsøk på å besvare problemstillingen. Jeg vil supplere med noe kvalitativ analyse, for å forbedre forståelsen av forslag til endringer i RBR.

Ligningsdata fra Skatteetaten

Dataen som skal legges til grunn for alle empiriske undersøkelser er sekundærdata fra skatteetaten, som er samlet og behandlet av dem. Jeg har ligningsdata fra skatteetaten fra år 2014 og 2015 i form av disse skjemaene:

Næringsoppgave 2 2014/2015 (RF-1167)

Begrensning av rentefradrag mellom nærstående (RF-1315)

Kontrollerte transaksjoner og mellomværender (RF-1123)

Skattemelding for aksjeselskaper 2015 (RF-1028)

Ligningsdataen har et skjema for forskjeller mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier - jeg vil benytte skattemessige tall ved analyser (spesifikt skattemessig EBITDA ved beregning av fradragssramme). I tillegg skiller datasettet mellom selskaper som er helnorske og multinasjonale konsern. Datasettet skiller også mellom konsern og enkeltselskaper, mer spesifikt om selskapet er eid med 50% eller mer enn 90%. Disse kan benyttes for å analysere regelens forskjellsbehandling av skattekonsern og ikke-skattekonsern.

Datagrunnlaget består av en stor populasjon på 1974 aksje-og allmennaksjeselskaper. De bransjer som er unntatt fra regelen vil tas ut fra datasettet før eventuelle analyser.

Jeg ønsker å benytte statistiske analyser for å undersøke hvilke bransjer som er mest utsatte ved inkludering av eksterne rentekostnader, og om helnorske eller multinasjonale konsern vil bli hardest rammet. Jeg ønsker å utføre regresjonsanalyse for å teste om multinasjonale konsern er signifikant mer utsatt enn helnorske konsern overfor RBR endringer.

Intervjuer med eksperter

Selv om jeg har valgt å ta en kvantitativ tilnærming til oppgaven, ønsker jeg å samle inn kvalitativ data for å få et bedre bilde av de foreslåtte endringene. Ideen er å sette opp intervju med partnere og direktører i big4 for å få et innblikk i hva deres ideer er rundt de foreslåtte endringene. Dette for å få en bedre forståelse av selve regelen, og også for å undersøke hvordan «ekspertene» mener at unntakene helst burde utformes. Hvilke utfordringer forventer disse at multinasjonale selskaper vil møte på i tilkobling til RBR, og hvordan bør en mer gunstig og lett-anvendelig regel utformes? Dette er spørsmål jeg ønsker å finne svar på gjennom denne datainnsamlingen.

Progresjon:

På overordnet vis er planen å jobbe jevnt og trutt med oppgaven gjennom hele semesteret, og sende utkast til veileder jevnlig. e

Januar

- 15. Januar: Frist for å levere Preliminary Master Thesis Report
- Skrive ferdig selve teoridelen. Alt fra det mest grunnleggende i.f.a. armlengdes prinsipp, ulovfestet gjennomskjæringsregel, til gjeldende rett. Deretter nærmere om foreslåtte endringer – spesielt om unntakene.

Februar

- Unntaksregel fortsette
- Dataanalyse: Sortere data for ulike bransjer, helnorske selskaper, selskaper med fast driftssted i utlandet. Studere hvilke konsern som rammes av foreslått utvidelse til eksterne rentekostnader og økning av ramme til MNOK 10

Mars:

- Sette opp intervju med partnere/direktører i Big4.
- Analyser

April:

- Bygge case-analysen. Plukke et eller flere multinasjonale selskaper fra datasettet, og teste effektene av norsk kontra tysk rentebegrensningsregel (sammenligne deres unntaksregler)

Mai:

- Ferdigstille store deler av oppgaven.

Juni

- Finpuss. Være ferdig med all skriving.

Referanseliste

Skjæveland, Beate. Viung, Emilie Johnsen. 2016. «Introduksjon av en norsk regel mot tynn kapitalisering». NHH Masteroppgave. Hentet 11/1-2018:

<https://brage.bibsys.no/xmlui/bitstream/handle/11250/2432397/masterthesis.PDF?sequence=1>

Solem, Anne Cathrine; Stemsrud, Olaug Risting. 2015.

«Rentebegrensningsregelen: en analyse av hvordan IKEA og Statkraft berøres av regelen». NHH masteroppgave. Hentet 17/12-2017:

<https://brage.bibsys.no/xmlui/bitstream/handle/11250/2383370/masterthesis.PDF?sequence=1&isAllowed=y>

Høringsnotat 2013, *begrensning av fradrag for renter i interessefelleskap* (2013).

Hentet 15.09.2017 from:

<https://www.regjeringen.no/contentassets/5774a339c7ca474299ccacfb6460ac56/rentefradragsbegrensning.pdf>

Høringsnotat 2017, *forslag til endringer i rentebegrensningsreglene* (2017).

Hentet 15.09.2017 from: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing---forslag-til-endringer-i-rentebegrensningsreglene/id2551823/>

NOU 2014: 13. *Begrensning av rentefradraget*. Hentet 9.11.2017

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/NOU-2014-13/id2342691/sec9>

Prop. 1 LS (2013 til 2014). *Skatter, avgifter og toll 2014*. Hentet 15.9.2017

<https://www.regjeringen.no/contentassets/2489af048e0948f6b651768260ddf197/no/pdfs/prp201320140001s0dddpdfs.pdf>